

TIJDSCHRIFT

VOOR

**NATUURLIJKE GESCHIEDENIS
EN PHYSIOLOGIE.**

UITGEGEVEN

DOOR

J. VAN DER HOEVEN, M. D.

PROF. TE LEIDEN,

EN

W. H. DE VRIESE, M. D.

PROF. TE AMSTERDAM.

TWEEDE DEEL.

TE AMSTERDAM,

BIJ **C. G. Sulpke.**

—
1835.

AANTEEKENINGEN, OVER DE NATUURLIJKE GE-
STELDHEID VAN EEN GEDEELTE DER WESTKUST
EN BINNENLANDEN VAN *SUMATRA*; MET BIJ-
VOEGING VAN EENIGE WAARNEMINGEN EN
BESCHRIJVINGEN VAN VERSCHEIDENE, OP
DIT, EN ANDERE *SUNDA*-EILANDEN
VOORKOMENDE DIEREN.

DOOR

S. M U L L E R ,

Lid der Natuurkundige Commissie in Oost-Indië.

Het gedeelte van *Sumatra*, dat wij tot nog toe bereisd hebben, bepaalt zich alleen tot de onder ons gebied behorende districten der afdeeling *Padang*. Deze districten strekken zich uit van de laatst gemelde hoofdplaats noordoostwaarts binnen 's lands, en bevatten mede den kern van het aloude rijk van *Menang-Karbau*.

Het geheele landschap van het westerstrand, hier in eene noordoostelijke rigting gemeten, zal tien mijlen lang, en van het zuidoosten naar het noordwesten ongeveer elf mijlen breed zijn (1).

Het grootste gedeelte dezer landstreek is zeer bergachtig; alleen het voorland, dat mede het strand

(1) Ik bedoel hier, en in het vervolg van dit stukje, geographische mijlen.

vormt, is meest laag en vlak. Dit laatste gedeelte strekt zich van *Padang* ruim twee graden noordwestwaarts, tot dicht bij de fraaije baai van *Tapanalie* uit, en beslaat van den rand der zee tot aan den voet van het voorgebergte eene zeer verschillende breedte van een tot vier en meer mijlen. Het wordt door eene menigte meer of minder aanzienlijke rivieren doorsneden, die meest alle op het nabij gelegene gebergte ontspringen, en hare wateren westwaarts in zee ontlasten.

Deze aanmerkelijke vlakte schijnt bijna doorgaans uit aangespoelden grond te bestaan, voor welk gevoelen de hoedanigheid en algemeene gesteldheid van den bodem, zoowel al de eigenaardige vegetatie, met welke dezelve bedekt is, ten duidelijkste spreekt.

Buiten het bewoonde en bebouwde gedeelte is dit alluviale terrein met meer of minder uitgebreide gras- en *alang-alang*- (1) velden, hier en daar eenig kreupelhout en vele ondoordringbare moerassige wildernissen bedekt. De laatstgemelde bosschen maken de lievelings verblijfplaatsen uit van *Semnopithecus cristatus*.

Deze *slankaap* komt zoowel in uiterlijke gedaante, als vooral in zijne huishouding het dichtst bij *Semnopithecus maurus*; van daar misschien, dat RAFFLES en verscheidene andere schrijvers, deze beide soorten eenigzins met elkander hebben verwisseld (2). In levenswijze en zelfs wat hun geschreeuw betreft, komen zij elkander zeer nabij. *Semnop. maurus*, die overal op *Java* verspreid en

(1) *Imperata Koenigii*.

(2) Zie FISCHER, *Synopsis mamm.* p. 15. LESSON, *Manuel de Mamm.* p. 40.

F. CUV. De Maleyers noemen denzelfven *Simpai* (niet *Cimapaije* en *Cimapage*, zoo als sommige schrijvers stellen). Deze fraaije slankaap is in alle bergachtige streken vrij gemeen. Men vindt hem aan den voet van het strandgebergte, tot hier op eene hoogte van ruim tweeduizend voeten, overal even menigvuldig. In de levenswijze stemt hij volmaakt overeen met *Semnopithecus cristatus*; en zelfs bestaat zijn geschreeuw in een misleidend gelijksoortig, vrolijk lagchend geginnik. Bewonderingswaardig zijn de geweldige sprongen, die de *Simpai* soms bij het ontvlugten doet. Hij leeft, gelijk alle apen, van allerhande wilden vruchten, bladeren, enz.

Zijn kop, waarvan men op de hierbijgaande plaat III, een juist afbeeldsel ziet, dat van een oud mannetje genomen is, staat, als het ware, geheel buiten eene regelmatige verhouding tot het overige ligchaam. Dezelve is over het algemeen klein, terwijl de romp naar evenredigheid dik en zwaar mag genoemd worden.

Vooraf geeft hem zijn groote holle buik, die bijna aan alle *Semnopithecici* eigen is, eene eenigzins vreemde, lompe gedaante.

Zijn klein, plat, tamelijk gerimpeld, blaauw-zwart gezigt heeft een oud, peinzend, voorzigtig, wantrouwend en eenigzins schrikachtig voorkomen, tot welke bijzondere gelaatstreken de kleine, eenigzins hol ingedrukte neus, en de diep liggende donkere oogen veel bijdragen.

De geheele lengte van het ligchaam, van dit exemplaar, van den neus tot aan den grond van den staart is 1' 8'', die van den staart 2' 4'', van den kop 4'', de breedte van den laatsten 2'' 9'', de breedte van

het gezicht 2" 4"', lengte der voorarmen 1' 3" 6 $\frac{1}{2}$ "', der achterpooten 1' 7" 9"', hoogte der ooren 1" 1" derzelver breedte 1" 4"', grootte der oogen 6"'.

De sombere bosschen dezer bergketen zijn ook rijkelijk bevolkt door verscheidene soorten van eekhoorns, van welke de *Sciurus bicolor*, *Sciurus insignis* en *Sc. vittatus* F. CUV. de gemeensten zijn. *Hylogale tana* TEM. hebben wij hier voor het eerst aangetroffen; *Hylogale javanicus* daar en tegen, is in de lagere streken zeer gemeen.

Cervus equinus en *Cervus muntjac* vindt men tot op eene hoogte van ruim vierduizend voeten overal verspreid, en de sterk uitgetredene paden van den loggen *Rhinoceros* doorkruisen elkander van de lage moerasbosschen bij het zeestrand, tot op de gare toppen der hoogste punten van het gebergte. Noch de diepste dalen, noch de grootste hellingen kunnen dit dier van zijne verre wandelingen door deze eeuwige wildernissen terug houden. Op *Java* hebben wij dikwijls gelegenheid gehad, om de verbazende klauterkunst van *Rhinoceros sondaicus* te kunnen bewonderen. Wij hebben er zijne sterk ingedrukte sporen soms onder de moeilijkste omstandigheden gevonden, en dezelve zoowel door de dichtste en neteligste bosschen, als over de kale en barre kraterranden van verscheidene vuurbergen zien heen kronkelen.

Ook de *Tapir* schijnt tot eene aanmerkelijke hoogte op te stijgen. Hier op tweeduizend voeten boven de oppervlakte der zee is hij vrij menigvuldig. In de levenswijze maakt dit dier den schoonsten overgang van de *Rhinocerosen* tot de *varkens*. Het springt soms dicht voor den jager op, en neemt dan met sterk geraas, in overhaasting de vlugt. De vele